

עתמ 318180-07-12

קבוע ליום 15.01.13

בפני כבוד השופטת שרה גדות

בבית משפט המחוזי בתל-אביב-יפו

בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים

העותרת:

התנועה לחופש המידע
ע"י ב"כ עו"ד דן בן נר ואחי
ברקוביץ' 4, תל-אביב 64238
טל': 03-6099166 פקס: 03-6093710

- נ ג ד -

המשיב:

משרד הביטחון
ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז ת"א - אזרחי
הנרייטה סולד 1, ת"א יפו, תל-אביב, ת.ד. 33475, 64924
טל': 03-6970222 פקס: 03-6918541

תגובה משלימה מטעם המשיב

1. בהמשך לתגובת המשיב מיום 27.12.12, מתכבד המשיב להודיע לבית המשפט הנכבד כי הוא נאות למסור את הדו"ח מיום 16.1.11, אשר הוגש לשר הביטחון ועמד בבסיס החלטת המשיב להפסיק את התמיכה בעמותת לחופש נולד (להלן: "הדו"ח"), לאחר השחרת פרטים מסוימים.
2. המשיב חוזר על האמור בתגובתו מיום 27.12.12 ומבקש להוסיף כי לאחר בחינה נוספת של גורמי הביטחון, הושחר מידע נוסף אשר יש בגילוי חשש לפגיעה בביטחון המדינה בהתאם לסעיף 9(א)(1) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק").
3. בנוסף, הושחר מידע אשר אין למסרו, וזאת בהתאם להוראות סעיף 2(14) לצו חופש המידע (נושאים שרשות ציבורית לא תמסור מידע לגביהם), התשנ"ט-1999, אשר ניתן בהתאם לסמכותו של שר הביטחון הקבועה בסעיף 9(א)(2) לחוק, ולפיו רשות לא תמסור מידע שעניינו "איתור שבויים ונעדרים, למעט למי שיש לו ענין אישי במידע, שנקבע לכך וכפוף לכללים שנקבעו לכך".

מצ"ב העתק הדו"ח המושחר.

מצ"ב תצהירו של רס"ר מתי המכהן בתפקיד קצין באגף המודיעין בצה"ל לתמיכה בעובדות המפורטות בתגובה זו.

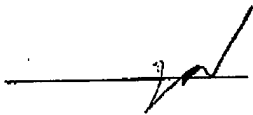
שמרית סמג'ה, עו"ד
פרקליטות מחוז ת"א - אזרחי

תמר עיני ורדון, עו"ד
פרקליטות מחוז ת"א - אזרחי

תצהיר

אני הח"מ רס"ן מתי, אשר פרטי המלאים מצויים בידי פרקליטות מחוז ת"א לאחר שהזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן מצהיר בזה בכתב בדלקמן :

1. הנני משמש בתפקיד קצין באגף המודיעין בצה"ל והנני עושה תצהיר זה בתמיכה לתגובה המשלימה מטעם המשיב בעת"מ 31818-07-12 בבית המשפט המחוזי בת"א בשבתו כבית המשפט לעניינים מנהליים.
2. האמור בסעיפים 2-3 הינו נכון לפי מיטב ידיעתי ואמונתי, כאשר מקור הידיעה הינו תפקידי, הכשרתי ומסמכים שעיינתי בהם.
3. זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אישור

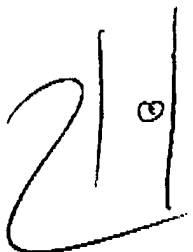
ביום 10.1.13 הופיע בפני עורכת דין אסנת דוידסון במשרדי בתל אביב רס"ן מתי, המוכר לי אישית, ואחרי שהזהרתי כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אשר את נכונות ההצהרה הנ"ל וחתם עליה בפני.

עורכת דוידסון, עו"ד
מ.ר. 31724

אסנת דוידסון, עו"ד
מ.ר. 31724

אסנת דוידסון, עו"ד

חותמת

בן נאם סטאלמ"ס.

עותק מס' 4 מתוך 14 עותקים

ועדת בדיקה לענין עמותת "לחופש נולד"

דיון וחשבון והמלצות

תל-אביב, 16 בינואר 2011

הקמת העמותה, מטרתה ותחומי פעילותה

1. העמותה נוסדה ביום 15.10.2001 ביוזמתה של משפחת ארד, ומטרתה המוגדרת היתה - "להביא מידע מוכח באשר לגורלו של רון ארד באמצעות פרס כספי"². לדברי מר חן ארד, במשפחת ארד האמינו שיש תועלת במימוש הרעיון של "פרס כספי מביא מידע". לדברי האלוף (נמילי) אילן בירן, העמותה הוקמה כאלטרנטיבה לכשלון מערכת הביטחון להחזיר את רון ארד ומתוך אי-אמון במערכת.

לדברי רמ"ח צה"ל, [REDACTED] בתום מו"מ ממושך בין משפחת ארד והעמותה לבין מערכת הביטחון, הוחלט לערוך ניסוי למספר שנים מצומצם על ידי פניה נרחבת לקהלי יעד כדי לבחון האם מתקבל מידע באמצעות הכרות פרס כספי גבוה ופרסומי.

2. מאחר שאת הפרס הכספי, בסך של 10,000,000 דולר, העמידה ממשלת ישראל ומאחר שמדובר באיסוף מידע בעל רגישות ביטחונית, קמה מחלוקת בין מערכת הביטחון וגופי המודיעין לבין העמותה בקשר לאופן פעילותה. מחלוקת זו הובאה לפתחו של היועץ המשפטי לממשלה, מר אליקים רובינשטיין, שקיים דיון בנושא בחודש אוקטובר 2001 וסיכם את הדיון בכתב³.

עמדת העמותה הוצגה בדיון כך:

"הקמת צוות שתהיה לו יכולת לאסוף מידע, לחקור את נוהימנות המידע המתקבל ולשווק את הפרס הכספי המוצע למוסר המידע, ואף לסיפק לו הגנה במקרה הצורך... בהמשך, מתכננת העמותה לפעול גם להשגת מידע לגבי השבויים והנעדרים האחרים".

עמדת מערכת הביטחון הוצגה בדיון כך:

[REDACTED]

בסיכום הדיון, קבע היועץ המשפטי לממשלה כך:

"לא ניתן הסבר מניח את הדעת לשאלה, מדוע פעילות שלטונית מובהקת, הכרוכה בטיפול רגיש ובמידע בעל רגישות בטחונית רבה, צריכה להתבצע על-ידי עמותה פרטית, ולא על-ידי גורמי מערכת הביטחון הרועות המודיעין הנוגעות בדבר. הכלל הוא, שפעילות שלטונית, וקל-וחמר בתחומים רגישים כאלה, צריכה להתבצע על-ידי המערכת השלטונית, ולא על-ידי טיפול גורים פרטי... [ההדגשות הוספו]."

על אף זאת, בשל טענותיה של העמותה, בדבר התמהמותה של ממשלת ישראל בטיפול בנושא, מצא היועץ המשפטי לממשלה כי "נצד הצורך בגישה המוצעת" על ידי העמותה. היועץ המשפטי לממשלה המליץ על יצירת אבחנה בין הפצה ופרסום של רעיון הפרס, שיעשו בידי העמותה, לבין הטיפול במידע שניגע, שיעשה בידי גורמי הביטחון.

³ סיכום דיון של היועץ המשפטי לממשלה, מיום 22.10.2001 (להלן - נסכח ג').

[REDACTED]

3.

חלוקת אחריות זו תואמת, במידה רבה, את המלצות של היועץ המשפטי לממשלה.

[REDACTED]

[REDACTED]

4.

וזאת בעקבות פניית משפחותיהם לבג"ץ. מאוחר יותר הורחבה הפעילות גם לגבי גורלו של גיא חבר. העמותה ראתה את עצמה כפעילה גם להבאת מידע לגבי מגידי חלבי וגלעד שליט. לבקשת אביו (המנוח) של זכריה באומל, לא עסקה העמותה בעניינו של בנו הנעדר.

פעילותה של העמותה

הקמת תשתית לפעילות העמותה

5. בתקופה שמחודש יולי 2002 ועד לחודש ינואר 2003 התמקדה העמותה בהקמת תשתית לפעילותה - שכירת משרדים, הקמת אתר אינטרנט ורכישת מערכות תקשורת. הקמת התשתית כללה הקמת מוקד טלפוני עם יכולת לחקלטת שיחות, פיתוח והתאמה של מערכת CRM לצרכי המשימה הייחודית של המוקד ובניית מאגר נתונים שממנו ניתן לשחזר ולנתח מידע. הקמתה של התשתית מומנה על ידי משרד הביטחון.

בתחילת דצמבר 2004 ניתן אישורו של ראה"מ, אריאל שרון, לפעילותה של העמותה. בעקבות אישורו של ראה"מ, החלה העמותה בפעילותה המעשית, במימונו המלא של משרד הביטחון שעומד על היקף של 11 מיליון ש"ח בשנה.

הפעילות הפרסומית והשיווקית בשנים 2005 - 2007

6. מר אורי חן שרת כ-30 שנים בקהיליית המודיעין. תחילה, שרת ביחידה 8200, ולאחר שחרורו מצה"ל - במוסד. הוא פרש משירותו במוסד בחודש אוקטובר 2004, לאחר שמילא תפקיד של ראש אגף המודיעין במשך שלוש שנים. הוא התמנה לתפקיד מנכ"ל העמותה ביום 30.10.2004, מילא תפקיד זה במשך כשלוש שנים ופרש מעבודתו בעמותה ביום 15.08.2007. פעילותה המעשית של העמותה מזוהה עם תקופת כהונתו, ועדותו בפנינו סייעה בידינו לעמוד היטב על פעילות זו.

⁵ "סטאטוס פעילות" של העמותה ליום 15.06.2004 (נספח ל"דו"ח ציבורי" שהומצא לראה"מ ביום 26.07.2004; להלן - נספח ד').
⁶ מכתב הפרישה של מר אורי חן, מיום 31.07.2007 (להלן - נספח ה').

7. בתחילת כהונתו כמנכ"ל דאג אורי חן לגייס 60 מתשאלים [REDACTED] דגש עיקרי הושם על גיוס דוברי ערבית ופרסית. הושקעו משאבים רבים בהכשרת עובדים, בציוד ובהשמתו על ידי העובדים. הוגדרו בבירור קהלי יעד לכל אחד מן הנעדריים, תחילה לגבי רון ארד ובהמשך - לגבי יתר הנעדריים. ננקטו אמצעי פרסום ושיווק חריגים.

נוצר קשר עם תחנות שידור (רדיו וטלוויזיה) בארה"ב, שהופעלו על ידי גולים איראניים ושדוריהם יועדו למאזינים ולצופים באיראן. היתה חשיפה רבה בעיתונות הערבית והפרסית. בנוסף, [REDACTED] אורגנו הפגנות כדי לעורר "רעש תקשורתי". פורסמו מודעות ענק בשדות התעופה בתורכיה ובצרפת, בטרמינלים של הנוסעים לאיראן [REDACTED]

קהל היעד לגבי רון ארד היה בלבנון, בסוריה ובאיראן. קהל היעד לגבי נעדרי קרב סולטאן יעקוב היה בסוריה, בלבנון ובקרב הפלשתינים. קהל היעד לגבי גיא חבר היה בצפון הארץ, בסוריה ובקרב הפלשתינים.

הפעילות הפרסומית והשיווקית נמשכה שלוש שנים וכוונה לאיראן, ללבנון, לסוריה ולפזורותיהן, וכן לאזורי הרשות הפלשתינית.

המוקד המבצעי

8. לגבי המוקד המבצעי שמענו עדויות מאורי חן, ומשני עובדים לשעבר נוספים: האחד הוא מר [REDACTED] שולט בערבית ויודע פרסית. הוא עבד כמנהל משמרת במוקד העמותה משנת 2004 ועד לחודש אוגוסט 2009. [REDACTED]

בנוסף לכך, עמדנו על פעילותו של המוקד המבצעי מן הנספחים 1 ו-2 למוכרו של המנכ"ל המכהן של העמותה, האלוף (במיל') איל בן ראובן, אל מנכ"ל משרד הביטחון, האלוף (במיל') פנחס בוכריס, מיום 17.05.2009 (להלן - "המזכר")⁷ וכן מעדויותיהם של ראש השב"כ, מר יובל דיסקין, ורמ"ח [REDACTED] צח"ל, [REDACTED]

9. לפי העדויות, המוקד המבצעי מקבל פניות מכל העולם בשיחות טלפון ובהודעות פקסימיליה, לפי מספר טלפון [REDACTED] חיו פניות גם באמצעות דואר אלקטרוני ובאמצעות אתר האינטרנט. הפונים ידעו שהמוקד נמצא בישראל.

תחילה, פעל המוקד במשך 24 שעות ביממה, 365 ימים בשנה, לרבות ביום הכיפורים. המוקד ערך תשאול ראשוני של הפונה, במטרה למצות את המידע שבידיו ולקבל ממנו את מירב הפרטים הדרושים לזיהוי ולמענה בחזרה. [REDACTED]

⁷ מוכרו של האלוף (במיל') איל בן ראובן למנכ"ל משרד הביטחון, האלוף (במיל') פנחס בוכריס, מיום 17.05.2009 (להלן - נספח 7).

[REDACTED]

לפי עדותו של אורי חן, בשלוש השנים 2005 - 2007 התקבלו במוקד למעלה מ- 30,000 פניות מסוגים שונים. חלק מן הפניות היו קללות ונאצות, חלקן פניות של דורשי עבודה, חלקן פניות לדרישות כספיות שונות וחלקן - פרטי מידע מסוגים שונים.

[REDACTED]

לפי עדותו של [REDACTED] בתחילת פעילותה של העמותה היתה עקומה מאכזבת של מידע נכנס. לאחר מכן, כתוצאה מפעולות פרסום ושיווק מסיביות, חלה עליה במספר הפניות, אלא שכבר בשנת 2006 החלה צניחה במידע הנכנס. כתוצאה מכך, החלו קיצוצים במצבת כוח האדם במוקד (הן במספר המוקדנים והן בהיקף המשמרות). לדבריו, בחודש דצמבר 2006 לא היתה למעשה תעסוקה במוקד. בשנים 2007 - 2008 הפעילות הצטמצמה לקבלת דואר אלקטרוני, בעוד שהמתשאלים מיועדים לקבל שיחות טלפון.

לפי עדותו של [REDACTED]

לפי עדותו של ראש השב"כ קיימות פניות למוקד גם עתה. לדבריו, במחצית הראשונה של שנת 2010 הועברו [REDACTED] פניות. לפי עדותו של רמ"ח [REDACTED] צה"ל יש כ- 1,000 פניות בחודש.

10. מנספחים 1 ו-2 למוכרו של האלוף (במילוי) איל בן ראובן (נספח ו', ח"ש 7 לעיל) עולים נתונים אלה:

מיום הקמת העמותה ועד ליום 30.04.2009 הועברו לטיפול [REDACTED] 4,321 פניות, לפי פירוט זה:

[REDACTED] לא ידוע במי מדובר - 1,343; לא רלוונטי לסוגיית השו"ן - 462.

הפניות היו מפונים מארצות אלה:

[REDACTED] - 793; [REDACTED] - 318; [REDACTED] - 765; [REDACTED] - 246; [REDACTED] - 223; [REDACTED] - 67; [REDACTED] - 252; [REDACTED] - 88; [REDACTED] - 1,569.

[REDACTED] יחסי הגומלין בין העמותה לבין

11. יחסי הגומלין בין העמותה לבין [REDACTED] נקבעו ב"עקרונות פעילות

העמותה מול [REDACTED] תחומי הפעילות בין העמותה לבין [REDACTED]

[REDACTED]

ואכן, לדברי העדים שהופיעו בפנינו, אנשי העמותה התרעמו על שלא זכו להיזון חוזר או למשוב לגבי פרטי המידע [REDACTED]

אנו סבורים, שלא היה מקום לתרעומת זו, שכן [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] על כן, פעלה כיאות בקשר להיזון החוזר.

אנו מוצאים לנכון לציין, כי האלוף (במיל) אביהו בן-גון, שהיה יו"ר העמותה, העיד בפנינו, כי [REDACTED] התכנסו והעריכו את [REDACTED] על ידי העמותה, אולם נמנעו מעדכונה לגבי תוצאות התערכה מחמת ההרכב האישי של ראשיה. עם זאת, [REDACTED]

בהמלצותינו נתייחס גם לשאלת ההיזון החוזר שראוי שיהיה בין מפענתי המידע ומעריכו לבין קולטי המידע.

ערכו של המידע

12. על ערכו של המידע [REDACTED] יכולנו לעמוד ממספר מקורות: דיווחים של העמותה לגבי סוגי המידע [REDACTED] עדויות של אנשי עמותה לשעבר לגבי השימוש שנעשה במידע [REDACTED] עמדות מר"ח [REDACTED] צה"ל [REDACTED] -מוסד בדיון שהתקיים אצל מנכ"ל משרד הביטחון ביום 26.12.2006 (ר': סעי' 32 להלן); עמדת [REDACTED] צה"ל מיום 7.06.2009.

בנוסף לכך, וכפי שציינו לעיל, פנינו בכתב [REDACTED] בבקשה לקבל את חוות דעתם בדבר טיבו של המידע [REDACTED] על ידי העמותה, בתקופת פעילותה מאז 2004 ועד היום. כן ביקשנו מהם לחוות דעה בדבר המשך פעילותה של העמותה. ביקשנו שכל אחד מן הגופים ימנה נציג שייפגש עם הועדה וימסור לה את עמדת הגוף השולח.

13. עמדת אמ"ן

ניתן לסכם את המידע [REDACTED] על ידי העמותה [REDACTED] בדברי [REDACTED] צה"ל מיום 7.06.2009¹⁰.

¹⁰ סעי' 7 למכתבו של [REDACTED] רמ"ח [REDACTED] צה"ל, מיום 7.06.2009 (להלן - נספח ז).

י"ש לציין, כי עד היום, כחמש שנים מאז תחילת פעילותה של העמותה, [redacted]

עדות רמ"ח - צה"ל (אמ"ן)

בעדותו בפנינו ביום 27.12.2010, חזר רמ"ח - צה"ל, על [redacted] העמדה הנ"ל, באומרו:

"עד היום לא התקבלה אפילו פניה אחת לגבי מי מן הנעדרים שהגיבה [redacted]

[redacted]

[redacted]

עם זאת, הוא הדגיש, כי:

[redacted]

הוא הדגיש עוד, כי "גיוס מקורות" אינו נמנה על מטרות העמותה.

רמ"ח - צה"ל הדגיש, כי אסור לעמותה לאגור פרטי מידע ואסור לה לעשות פעילויות כלשהן כלפי הפונים. העמותה היא "קולט פסיבי המעביר את הפניות

[redacted]

היקף הפניות הוא בסדר גודל של 1,000 בחודש, לעיתים יותר ולעיתים פחות. בעקבות מבצעי שיווק של הכרזת הפרס, קיימת עליה במספר הפניות, ולאחר מכן - דעיכה במספרן. הסיכון התוכני והערכי של המידע נעשה [redacted]

מדברים אלה ניתן להבין, בבירור, כי עבודת הקליטה הפסיבית של פניות הפונים אינה פעילות ייחודית לעמותה, והיא ניתנת לביצוע גם על ידי קהילת המודיעין.

רמ"ח - צה"ל תאר את פעילות העמותה ותועלתה "בענין ציבורי" (כדבריו: "סוגיה פוליטית בעיקרה"), במובן זה שבאמצעותה קיים קשר עם משפחות השבויים והנעדרים וניתן להמחיש להן שהנפכים כל אבן להשבת בניהן. הוא הדגיש, כי פעילות העמותה אינה נבחנת מבחינה מקצועית ומבחינת היעילות המודיעינית. בענין זה, הוא ראה לנכון להדגיש, כי בשנת 2007, כאשר ריחפה על העמותה סכנת סגירה, היא הרחיבה את פעילותה גם לנעדרי סולטאן יעקוב, לגיא חבר ולמגידי חלבי, במטרה להמשיך בפעילותה.

[REDACTED]

רמ"ח צה"ל גם הדגיש כי יש לבדוק, האם העמותה לא חרגה בזמן האחרון מתחומי פעילותה המוגדרים, בכך שפעלה באופן עצמאי בפגישות עם [REDACTED] (משפ' באומל) וגבתה באופן עצמאי מידע ממקורות בארץ (בקשר לקרב סולטאן יעקוב).

מכתב ראש אמ"ן

לאחר שעדותו של רמ"ח צה"ל הובאה בפנינו, קיבלנו את עמדת ראש אמ"ן בכתב מיום 11.01.2011¹¹. במכתבו כותב ראש אמ"ן כך:

1. בשנים האחרונות, עם עמותת "לחופש נולד" ובתוך כך נבחנו מספר דב של מקרים פרטי מידע שהגיעו לעמותה (כ-1000 פניות מידי חדש).

2. [REDACTED]

3. נוכח הסיכוי, גם אם לא גבוה, שמידע ערכי יתקבל בסופו של דבר, ממליץ לאפשר את המשך פעולת העמותה.

עמדת ראש אמ"ן מאשרת שוב את עמדתו של רמ"ח צה"ל, [REDACTED]

המלצת ראש אמ"ן, לאפשר את המשך פעילות העמותה, מבוססת על ההנחה שקיים סיכוי, גם אם אינו גבוה, שבסופו של דבר יתקבל מידע שיתרום לפיתרון של מי מפרשיות השו"ן. על פניה, המלצה זו לא התייחסה לשאלה הערכית, האם מידע רגיש כזה, שקבלתו היא פעולה שלטונית מובהקת, ראוי לו שיתקבל באמצעות עמותה פרטית או באמצעות המסגרת המתאימה במערכת השלטונית, לאמור – במסגרת קהילת המודיעין. כמו כן, המלצה זו לא התייחסה לשאלה, האם גופי המודיעין יכולים לבצע בעצמם את פעולת הקליטה הפסיבית של פניות הפונים בעקבות הכרזת הפרס.

אנו ביקשנו להזמין את ראש אמ"ן להופיע בפנינו כדי לברר שאלות אלה. לצערנו, בשל לוח זמנים עמוס, ראש אמ"ן לא יכול היה להיעתר להזמנה.

אנו נביע את דעתנו בשאלות אלו במסגרת מסקנותינו והמלצותינו.

¹¹ מכתבו של ראש אמ"ן אל הוועדה, מיום 11.01.2011 (להלן – ניספח ה').

14. עמדת השב"כ

בתשובת השב"כ, מיום 6.12.2010¹² נאמר כך:

"נכון להיום, על אף מאמצים חריגים, לא הצלחנו להחזיר את הנעדרים. העמותה, על אף שלא הצליחה להשיג את "ידיעת הזהב", ממליצים לאפשר את המשך פעולתה".

תשובה זו נראתה לנו תמציתית מדי, ולכן, פנינו לשב"כ שוב. במענה לפנייתנו, העיד בפנינו ראש השב"כ, מר יובל דיסקין.

בעדותו, הדגיש ראש השב"כ, כי מדינת ישראל עשתה פעולות רבות משמעות להחזרת השבויים והנעדרים. לדבריו, גופי המודיעין לא חסכו במאמצים ובמשאבים להחזרת השבויים והנעדרים, אולם מבחן התוצאה הוא בשלילה. לדבריו, עד כה לא הצליחה קהילת המודיעין להביא לידי סיום אף לא אחת מן הפרשיות הפתוחות, בהיעדר מידע אמין.

על רקע זה, הוא אמר כי אף שהעמותה לא סייעה בתחום שנקבע לפעולתה – השגת מידע מוכח על השבויים והנעדרים,

ראש השב"כ הסכים, כי אין זו מטרתה ואין זה ייעודה של העמותה. בהמשך דבריו, שעליהם נחזור ונעמוד להלן, ובתשובה לשאלות רברי הועדה, הוא אמר, כי הקליטה הראשונית של הפניות יכולה להיעשות על ידי קהילת המודיעין.

15. עמדת המוסד

בתשובת המוסד, מיום 19.12.2010¹³, נאמר כך:

"המוסד משקיע מאמץ ומשאבים בניסיון לא לאבד את הפונה שעשו להביא את "ידיעת הזהב".

למרות שצייח שו"ן עדיין לא הובקע, גם לא מאז הקמת העמותה, עדיין לא ניתן לפסול כי בסופו של דבר יגיע הפונה ש/ייתן את ידיעה אמיתית, בכל נושאי השו"ן הרלוונטיים ובעיקר כל עוד גלעד שליט מוחזק חי ברצועת עזה."

מתשובת המוסד אנו מוצאים כי הייעוד של העמותה, לאמור – השגת המידע המוכח על הנעדרים, לא צלח.

באשר לקליטת פניות בעתיד, אליה נתייחס בתמציתנו להלן, פעילות זו יכולה להיעשות על ידי קהילת המודיעין. מתשובתו של ראש המוסד ניתן ללמוד כי הוא תומך בהמשך הפעילות של קליטת פניות בעתיד, אך אינו מתייחס לגוף שימשיך להוביל פעילות זו.

¹² מכתבו של סי. רליש ראש השב"כ אל הועדה, מיום 6.12.2010 (להלן – נספח ט').

¹³ מכתבו של ראש המוסד לועדה מיום 19.12.2010 (להלן – נספח י'). (מכתב זה סווג כ"סודי", אולם לאחר בירור עם ראש לשכתו של ראש המוסד, הוסר הסיווג, והמכתב אינו מסווג).

עבודת ענף איתור נעדרים בצה"ל

16. כאמור, העיד בפנינו רע"ן איתור נעדרים בצה"ל (אכ"א), סא"ל גבי [REDACTED] מעדותו למדנו, כי החיוב העיקרי בפעולות העמותה הוא **בקשה** שהיא יצרה עם משפחות הנעדרים. הוא רואה תועלת בקיומו של הקשר הזה. לדעתו, יש תועלת גם במימושו של הרעיון של "מידע תמורת פרס", וראוי שיהיה גוף שימשיך לחצהיר על אפשרות מימושו של רעיון זה. עם זאת, הוא לא סבור, שענין זה חייב להיעשות על ידי עמותה פרטית.

לדבריו, יש להמשיך ולקיים קשר עם המשפחות, ויש להבהיר לחן כי מערכת הביטחון פועלת להשבת השבויים והנעדרים, ולא חשוב מי עושה זאת.

הבנו מעדותו, כי הקשר עם משפחות הנעדרים הוא אחד העניינים המועדפים בענף איתור נעדרים בצה"ל.

בחינה ערבית של פעילות העמותה

17. כאמור, מטרתה של העמותה היא להביא מידע מוכח באשר לגורלם של הנעדרים באמצעות פרס כספי. את מטרתה זו ביקשה העמותה להשיג על ידי שניים אלה: הכרזת הפרס, פרסומו ושיווקו, מזה, וקליטה ראשונית של פניות הנובעות מן הפרסום, מזה.

18. על יסוד האמור, אנו סבורים שיש לבחון את תרומתה של העמותה בתחום הפעילות הראשון, לאמור – בפרסום הפרס ובשיווקו. בחינה זו תעשה הן לגבי העבר, שנות פעילותה של העמותה מאז 2004 ועד עתה, והן לגבי העתיד – מעתה ואילך.

19. אכן, לפי העדויות שהובאו בפנינו, תרומתה של העמותה בתחום הכרזת הפרס, פרסומו ושיווקו היתה רבה. למעלה מכאן (סעי' 7 לעיל), תארנו את פעילותה הענפה של העמותה בהגדרת קהלי היעד לפרסום הפרס ובפרסום הפרס ובשיווקו. אנו סבורים, שהעמותה הגיעה להישגים רבים בתחום זה, והצדיקה לגמרי את פעילותה הנפרדת לצורך זה.

20. האלוף (במיל) אביהו בן-נון פרש מתפקידו בעמותה ביום 31.12.2006. במכתב הפרשה שלו¹⁴ הוא כתב כך:

"לדעתי האישית, מיצינו את הטיפול בהעברת המסר הנוגע לרון ארד, המשך השקעת משאבים ומאמצים בנושא זה ובשיטות שנקטנו, אינם אפקטיביים יותר. למיטב ידיעתי, אין על הפרק, כל הצעת תכנית שיווקית/פרסומית חדשה, שתשנה את המצב".

בעדותו בפנינו, חזר אביהו בן-נון ואמר, כי העמותה מיצתה את הפרסום והשיווק של הפרס לכל אותם אנשים שהיו מעורבים או יכולים להיות מעורבים בעניינו של רון ארד. דבריו במכתב הפרישה ובעדותו בפנינו התמקדו ברון ארד, שכן הוא פרש מתפקידו בעמותה בסוף שנת 2006, מספר חודשים לאחר שהעמותה החלה בפעילות לגבי הנעדרים האחרים.

21. במכתב הפרישה של אורי חן (נספח ה', ו"ש 6 לעיל), הוא כתב כך:

¹⁴ מכתב הפרשה של האלוף (במיל) אביהו בן-נון מיום 28.12.2006 (להלן – נספח יא).

"אנו מעריכים שדבר הפרס כבר נחשף בפני בעלי המידע ויתכן שהם יקוקים לזמן נוסף, עד שתבטל אצלם ההחלטה הגורלית מבחינתם להתקשר לעמותה, לאחר שיבטיחו את עתידם וביטחון משפחתם".

לפי עדותו בפנינו, הושגה חשיפה מירבית של פרסום הפרס ושיווקו מול קהלי היעד לגבי כל השבויים והנעדרים. חשיפה זו הושגה במלואה לגבי רון ארד כבר בסוף שנת 2007, ואילו לגבי השבויים והנעדרים האחרים – מאוחר יותר. לדבריו, "אין כבר שפלים חדשים שניתן לשלוח לצורך העמקת החשיפה".

22. אנו מייחסים חשיבות רבה לדבריהם של אביהו בן-ננו ואורי חן, שכן הם כהנו כממלאי תפקידים מרכזיים בעמותה בשנות פעילותה המסיבית להכרזת הפרס, פרסומו ושיווקו.

על יסוד דבריהם של השניים, הגענו לכלל מסקנה, כי במה שנוגע לתחום הפעילות של הכרזת הפרס, חשיפתו, פרסומו ושיווקו, מיצתה העמותה את פעילותה זה מכבר. הושגה חשיפה מלאה של הפרס מול קהלי היעד של כל השבויים והנעדרים, ובכל הנוגע לתחום פעילות זה, שהוא התחום הייחודי לפעילותה של העמותה, אין יותר לעמותה מה להציע.

23. אשר לקליטה הראשונית הפסיבית של הפניות הנובעות מפרסום הפרס, שעליה דיברו בחיוב ראש אמ"ן, ראש המוסד וראש השב"כ, אנו בדעה שפעילות זו ניתנת לביצוע במישרין על ידי קהילת המודיעין, במידה של הצלחה שאינה פחותה ממידת הצלחתה של העמותה.

חן ראש השב"כ והן מתאם פורום שויץ מטעם ראש הממשלה, האלוף (במיל') אילן בירן, הדגישו בעדותם בפנינו, כי הקליטה הראשונית של הפניות במענה לפרסום הפרס יכולה להיעשות על ידי קהילת המודיעין. כך גם עולה מעדותו של רמ"ח צה"ל מתאם פורום שויץ מטעם ראש הממשלה אף דיבר על העברת "התכולה" של העמותה לקהילת המודיעין. כזכור, ראש המוסד לא התייחס לגוף שעליו להוביל את הפעילות של הקליטה הראשונית של הפניות, וגם ראש אמ"ן לא התייחס לשאלה זו בעמדתו הכתובה.

אנו סבורים שיש לייחס משמעות מלאה לעמדה, לפיה מדובר ב"פעילות שלטונית...בתחומים רגשיים...[ש]צריכה להתבצע על-ידי המערכת השלטונית, ולא על-ידי סיפול גורם פרטי", כדברי היועץ המשפטי לממשלה (ר': סעי' 2 לעיל).

לדעתנו, החריגה שאושרה בשעתו על ידי היועץ המשפטי לממשלה, שמכוחה הותר לעמותה לקלוט קליטה ראשונית של הפניות, נעשתה לשם מיצוי ייעודה העיקרי של העמותה – הכרזת הפרס, פרסומו ושיווקו. משמיצתה העמותה את פעילותה בתחום הכרזת הפרס ופרסומו, אין קיימת עוד הצדקה עניינית להמשך פעילותה בתחום חקליטה הראשונית של הפניות. שכן תחום זה של פעילות הוא תחום מובהק של פעילות שלטונית, בתחומי מודיעין רגשיים, שראוי לו שיבוצע באופן מלא במסגרת המערכת השלטונית המתאימה, לאמור – במסגרת קהילת המודיעין.

אנו מבקשים להדגיש טעם נוסף לכך: הקליטה הראשונית של הפניות על ידי אנשי קהילת המודיעין תאפשר היוון חוזר בין מפענחי הפניות ומעריכיהן לבין קולטי הפניות. היוון חוזר זה, שאינו אפשרי עתה (ר': סעי' 11 לעיל), חיוני בעינינו ליצירת מוטיבציה חיובית בקרב אלה העוסקים בקליטה הראשונית של

הפניות. על ידי העברת תחום פעילות זה לידי קהילת המודיעין תתוקן אנומליה בעבודת הקליטה של הפניות במענה להכרזת הפרס ולפרסומו.

עמדת העמותה בקשר להקמת הועדה ולעבודתה

24. עמדת העמותה בקשר להקמת הועדה ולעבודתה היתה בשלילה כבר מראשית. ביום 9.11.2010 כתב יו"ר העמותה, עו"ד אליעד שרגא, ליועץ המשפטי למערכת הביטחון, עו"ד אחז בן ארי, מכתב מתריס שמערער על סמכות המינוי של הועדה, על סמכויותיה ועל הרכבה האישי. לא נכנס לכל פרטי המכתב. נציין רק זאת, שיו"ר העמותה ביקש שבין חברי הועדה ייכללו שניים מחברי הועד המנהל לשעבר של העמותה, לאמור – שבגוף הבודק ייכללו חברים לשעבר של הגוף הנבדק. כמו כן, הוא ביקש ששירותי המודיעין ייכללו בין הגופים הנבדקים, ושראש הממשלה ימנה את הועדה.¹⁵

היועץ המשפטי למערכת הביטחון ענה ליו"ר העמותה במכתב הולם מיום 17.11.2010¹⁶, בו דחה את טענותיו של יו"ר העמותה.

25. ביום 11.11.2010 פנה יו"ר העמותה אל ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו. בעיקרו של דבר, חזר יו"ר העמותה במכתבו זה על הטענות שהעלה במכתבו אל היועץ המשפטי למערכת הביטחון.¹⁷

ביום 28.12.2010 השיבה היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה, עו"ד שלומית ברנע-פרגו, על מכתבו הנייל של יו"ר העמותה¹⁸. במכתבה, דחתה היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה את טענותיו של יו"ר העמותה והפנתה אותו למכתבו של היועץ המשפטי למערכת הביטחון אליו (נספח יג'), היש 16 לעיל), באומרה:

"מכתב בעל תוכן זהה למכתבך שבסימוכין נשלח על ידך ליועמ"ש מערכת הביטחון, שאף השיבך במכתב מיום 17.10.2010. תוכן מכתבו מקיבל עלינו."

26. ביום 16.11.2010 פנה יו"ר העמותה לחברי הועדה בכתב, בבקשה להימנע מלהזמין עובדים של העמותה להופיע בפניה.

לפי גשתו, "במצב הדברים הקיים, בו קיימת מחלוקת יסודית בנוגע למתכונת פעילות הועדה ולסמכויותיה, נראה כי נכון יהיה להימנע בעת הזו מתחילת פעילות על ידכם"¹⁹

הועדה השיבה ליו"ר העמותה ביום 18.11.2010²⁰, והפנתה אותו למכתבו של היועץ המשפטי למערכת הביטחון אליו מיום 17.11.2010 (נספח יג', היש 16 לעיל). הועדה ציינה בתשובתה, כי לגישתה, במכתבו האמור של היועץ המשפטי למערכת הביטחון יש מענה מלא לתוכן מכתבו של יו"ר העמותה אליה מיום 16.11.2010. בסיום מכתבה, ציינה הועדה כי:

"יהיה זה מצער מאוד אם עובדי העמותה ואנשיה לא יאמרו את דברה בפני הועדה".

¹⁵ מכתבו של יו"ר העמותה ליועץ המשפטי למערכת הביטחון, מיום 9.11.2010 (להלן – נספח יב').

¹⁶ מכתבו של היועץ המשפטי למערכת הביטחון ליו"ר העמותה, מיום 17.11.2010 (להלן – נספח יג').

¹⁷ מכתבו של יו"ר העמותה אל ראש הממשלה, מיום 11.11.2010 (להלן – נספח יד').

¹⁸ מכתבה של היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה אל יו"ר העמותה, מיום 28.12.2010 (נספח טו').

¹⁹ מכתבו של יו"ר העמותה לחברי הועדה, מיום 16.11.2010 (להלן – נספח טז').

²⁰ מכתב הועדה ליו"ר העמותה, מיום 18.11.2010 (להלן – נספח יז').

27. בהמשך לכך, פנתה הועדה בעל פה ובכתב למנכ"ל המכהן של העמותה, האלוף (במיל') איל בן ראובן, והזמינה אותו להופיע ולהציג בפניה את דבריה ועניינה של העמותה. תשובתו היתה בשלילה.

לדבריו, הועד המנהל של העמותה החליט שלא לשתף פעולה עם הועדה ולהימנע מלהופיע בפניה בנימוק "שכבר נפלה החלטה להפסיק את התנויכה הכספית בעמותה, ולעשה עושים שימוש בועדה למטרה זו".

28. אנו מביעים פליאה על גישתה זו של העמותה, שבמנעה, במתכוון, מהצגת דבריה בפני הועדה. אם דעתה היא, שיש אפקטיביות בהמשך פעילותה – הדעת נותנת שהיא תבקש להציג את עמדתה בשקיפות מלאה בפני הועדה כדי לשכנעה שכך הוא הדבר. הימנעות העמותה מהצגת עניינה בפני הועדה מעלה, שגם היא מפקקת באפקטיביות שבהמשך פעילותה

עמדת משפחות הנעדרים

עמדת משפחת ארד

29. מר חן ארד, אחיו של רון ארד, הופיע בפנינו כנציג משפחת ארד, ודבריו בפנינו נאמרו על דעת המשפחה.

כאמור (רי: סעי' 1 לעיל), לדבריו האמינו במשפחת ארד שיש תועלת במימוש הרעיון של "פרס כספי מביא מידע". מר חן ארד אמר לנו, שהוא רואה חשיבות רבה בפעילות שרעיון הפרס עומד בבסיסה, ולדידו זה היה צריך להיות היעד היחיד של העמותה. הוא הדגיש כי פעילות זו אינה חייבת להיעשות דווקא באמצעות העמותה.

לדבריו, העמותה הוקמה ביוזמת המשפחה על רקע שבר האמון שנגרם כתוצאה מהתמהמהות הממשלה בטיפול בענייניו של רון ארד. בתחילה, הוא ואחיו, דודו, היו חברים בועד המנהל של העמותה, אך הם פרשו ממנו שנה לאחר חקמת העמותה. הוא העביר ביקורת על השימוש שהעמותה עשתה בשם "רון ארד" במודעות שפרסמה בארץ בחתימת יו"ר העמותה ומנחלה, לפיהן "לא נשכח את נעדינו". לדעתו, אין לפעול באופן זה.

מר חן ארד אינו מייחס חשיבות לכך, שהשגת המידע המוכח על גורלו של רון ארד תעשה, דווקא, על ידי גוף ציבורי. הוא גם אינו מייחס חשיבות לעמותה כ"בית חם" למשפחות הנעדרים.

עמדת משפחת כץ

30. גבי פרחיה כץ, אחותו של יהודה כץ, הופיעה בפנינו כנציגת המשפחה, ודבריה נאמרו על דעת המשפחה.

לדעתה, סוגיית השו"ן היא ענין שצריך להיות מטופל על ידי רשויות המדינה ולא על ידי עמותה פרטית. היא ניתקה מגע מהעמותה כבר לפני כשנה. לדבריה,

המשפחות נוטרלו, למעשה, מפעילות העמותה, ורק קיבלו דיווח קצר מפעם בפעם, אחת לכמה חודשים. לדעתה, אין אפקטיביות לפעילות העמותה, מבחינת ייעודה – הבאת מידע על הנעדרים. גבי פרחיה כץ אינה מייחסת חשיבות לעמותה כ"בית חם" למשפחות הנעדרים.

196

31. משפחות [REDACTED] וחבר הוועד להופיע בפנינו, אך השיבו בשלילה. לא פנינו למשפחות מגידי חלבי וגלעד שליט, שכן אנו סבורים שעניינם שונה מעניינם של הנעדרים האחרים.

המשך פעילותה של העמותה

32. עמדות צה"ל, מוסד ושבי"כ

בדיון אצל מנכ"ל משרד הביטחון ביום 26.12.2006²¹, הוצגה עמדת [REDACTED] - צה"ל מוסד כך:

"...פעילות העמותה עד כה לא קידמה בפיתרון הפרשות של הנעדרים, ולכן סבורים כי אין מקום להמשיך פעילותה במתכונת הקיימת. יחד עם זאת, ממליצים לשמר התשתיות הקיימות ולתחזקם באופן שוטף, כדי לאפשר מיצוי הפוטנציאל הקיים מהשתיות אלו (אתר אינטרנט, היבט קוליות וכדו')".

"רע"ן איתור נעדרים באמ"ש ציין כי משפחות נעדרים סולטן יעקב לא מתאזרות ערך מוסף בהארכת פעילות העמותה".

במכתבו של רמ"ח [REDACTED] - צה"ל מיום 7.06.2009 (נספח ז', ח"ש 10 לעיל), נאמר כי, ברקע דבריו (ר': סעי' 12 לעיל) "עומדת התלבטות [REDACTED] באשר להמלצה להמשיך קיום ותקצוב העמותה, האמור להסתיים בסוף חודש זה".

המלצת סגן הרמטכ"ל, מיום 18.06.2009, היא "על מעבר העמותה לפעילות ולוונטריות או לחילופין סגירתה ופעילות במסגרת ביטחונית"²².

בדיון שהתקיים אצל מנכ"ל משרד הביטחון ביום 28.05.2010, הציג המנכ"ל המכהן של העמותה, האלוף (במיל') איל בן ראובן, את פעילות העמותה ואת המידע המתקבל מפעילות זו. בסיכום הדיון אצל מנכ"ל משרד הביטחון הודגשה עמדת מנכ"ל העמותה כך:

כאמור, הן השבי"כ והן המוסד ייחסו חשיבות לפעילות העמותה [REDACTED] עם זאת, הן ראש השבי"כ והן מתאם פורום שו"ן מטעם ראש הממשלה אמרו, כי הקליטה הראשונית הפסיבית של פניות הפונים יכולה להיעשות על ידי קהילת המודיעין. כאמור, עמדה זו עולה גם מדברי רמ"ח [REDACTED] - צה"ל. לשאלה זו לא התייחס ראש אמ"ן בעמדתו הכתובה. בבחינה הערכית של פעילותה של העמותה התייחסנו לעמדות אלה בפירוט (ר': סעי' 23 לעיל).

²¹ סיכום דיון אצל מנכ"ל משרד הביטחון מיום 27.12.2006 (להלן - נספח יח').

²² מכתב רלו"ש סגן הרמטכ"ל, מיום 18.06.2009 (להלן - נספח יט').

²³ סיכום דיון בחתימת ע' מנכ"ל משרד הביטחון, מיום 10.06.2010 (להלן - נספח כ').

33. עמדת מתאם פורום שו"ן מטעם ראש הממשלה

כאמור, הופיע בפנינו מתאם פורום שו"ן מטעם ראש הממשלה, האלוף (במיל') אילן בירן. אנו מייחסים חשיבות רבה לעמדתו, ונותנים לה מקום ומשקל נפרדים בדין וחשבון זה.

האלוף (במיל') בירן ממלא את תפקידו כמתאם פורום שו"ן מטעם ראש הממשלה מזה 10 שנים, והוא מעורה היטב בנושא שו"ן ופעילותה של העמותה. כאמור (רי: סעי' 1 לעיל), האלוף בירן סבור, שהעמותה קמה כאלטרנטיבה לכשלון מערכת הביטחון בהבאת הנעדרים הביתה וכחבצלת אי-אמון בפעילותה של המערכת. מדבריו נראה, כי העמותה באה עם רעיון חדש (הכרזת הפרס ופרסומו), ובשל רעיון זה אושרה פעילותה.

בתשובה לשאלות חברי הועדה, אמר האלוף בירן שגם כיום, 6 שנים לאחר תחילת פעילותה של העמותה, יש לה מקום אך צריך להיות "אפראט" חדש ויש להעביר את "תכולתה" של העמותה לקהילת המודיעין. עולח מדבריו, שקיומה של העמותה כיום נחוץ על מנת להדגיש בפני משפחות השבויים והנעדרים שלא הושם סוף לחיפוש השבויים והנעדרים. עם זאת, הוא מדגיש, כי מבחינה תפעולית תפקידיה הנוכחיים של העמותה יכולים להיעשות על ידי קהילת המודיעין. לדבריו, הגוף שצריך ל"טפל" בנושא השו"ן צריך להיות צה"ל ומשרד הביטחון.

המסקנה שאנו הסקנו מדבריו היא, שהמשך קיומה של העמותה כיום נחוץ להפגמת התובנה שמדינת ישראל עושה הכל לחחזרת השבויים והנעדרים.

סיכום: מסקנות והמלצות

34. על יסוד כל האמור, הגענו למסקנות ולהמלצות אלו:

34.1 עד כה לא הגיעה "ידיעת הזחב" בקשר לגורלו של רון ארד ובקשר לגורלם של הנעדרים האחרים. יתרה מכך: עד כה לא התקבלה אפילו ידיעה אחת ש

34.2 העמותה מיצתה את פעילותה בתחום הכרזת הפרס, פרסומו ושיווקו מול קהלי היעד של כל הנעדרים. שימור עיני של הכרזת הפרס ופרסומו יכול להיעשות על ידי קהילת המודיעין.

34.3 קליטה ראשונית של פניות הנובעות מהכרזת הפרס, פרסומו ושיווקו יכולה לחיעשות על ידי קהילת המודיעין, במידת הצלחה שאינה פחותה ממידת הצלחתה של העמותה.

יש תועלת משולשת בהעברת קליטה ראשונית זו לקהילת המודיעין: ראשית, הקפדה על ביצועה של פעילות שלטונית על ידי מערכת שלטונית, במיוחד בעניינים רגישים מבחינה ביטחונית ומודיעינית; שנית, יצירת אפשרות להיזון חוזר בין מפענחי המידע ומעריכו לבין קולטי המידע, היזון חוזר הדרוש והנחוץ ליצירת מוטיבציה חיובית אצל קולטי המידע; ושלישית, התוצאה המצרפית של הפעילות כולה תהיה יעילה ואיכותית יותר.

34.4 אנו ממליצים, שועדת ראשי השירותים (הור"ש) תחליט איזה גוף מודיעין יהיה האחראי לשימור העיתי של הכרזת הפרס ופרסומו ולקליטה הראשונית של הפניות במענה להכרזת הפרס.

34.5 הקמתם של מערכת התקשורת ואתר האינטרנט הקיימים בעמותה מומנה על ידי משרד הביטחון. אנו ממליצים שתשתית זו תעמוד לשימושו של הגורם בקהילת המודיעין שעליו תוטל האחריות להמשך הטיפול בקליטה הראשונית של הפניות.

34.6

34.7 אנו רואים בחיוב את המשך פעילותה של העמותה, בכל בנוגע לקשר עם משפחות השבויים והנעדרים. במסגרת פעילות זו, יכולה העמותה לעמוד בקשר רציף עם ענף איתור שבויים ונעדרים באכ"א, ובאמצעותו גם עם מחלקת צה"ל. במסגרת פעילות זו, יכולה העמותה אף להחליף עימם רעיונות ולהציג בפניהם רעיונות חדשים בקשר לפעילות המערכת השלטונית בנושא שר"ן.

בעיקרו של דבר, פעילות זו של העמותה צריכה להיעשות על בסיס וולונטרי ללא תקצוב של מערכת הביטחון, אולם איננו שוללים תמיכה כספית מצופה של משרד הביטחון בסוג זה של פעילות, ובלבד שהפעילות לא תחרוג מתחומי המלצות אלה.

34.8 אם העמותה תחדל לפעול, יש למסד בצה"ל צינור קבוע בין המערכות העוסקות בסוגיית שר"ן לבין משפחות השבויים והנעדרים, בכדי לעדכן אותן באופן שוטף ולתמוך בהן. הגוף המתאים לכך ביותר הוא ענף איתור נעדרים באכ"א.